WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА
КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:
ЗА СРБИЈУ . . . . . 6 дин. МЕСЕЧНО
ОД ЈЕДНОГА БРОЈА . . . . . 0·40 дин.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 дин. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:
Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ћирић.

Број 51 | СРЕДА 30 ЈАНУАРА 1891 | Година I

47 САСТАНАК

26 јануара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК
Димитрије Катић

СЕКРЕТАР
Витом. Младеновић

(НАСТАВАК)

Јован Милић — Кад се оволика аренда удари на дућанџије, они морају наново да је наплаћују од купца, с тога мислим да аренда треба да буде од 50 до 150 динара.

Марко Петровић — У целом овом члану ја не разуман ни одборску већину ни мањину. Ми треба да смо начисто с тим: је су ли нам потребни сеоски дућани или нису. Кад смо у начелу признали, да су нам потребни да намирују преко нужне намирнице своје околине, не разумем онда на што им подсецати оваким арендама живот и онемогућити њихов опстанак.

Ако ко верује да су они непотребни и штетни, онда их путем законодавства треба збрисати јавно и отворено, и онда смо начисто с тим шта хоћемо. Не разумем ни то, да се законодавство меша у самоуправне послове, који припадају искључно општинама. За што да се законодавство меша у то колика ће бити аренда, која нити припада државној каси, нити од ње државна каса има штете или користи. Законодавство треба да се бави тиме, да не буду оштећени интереси опште државни или интереси државне касе, а хоће ли једна општина имати веће или мање аренде сеоских дућана у својој општини, то је ствар њене увиђавности. Мени се чини, да треба оставити општинама одрешене руке и у томе: хоће ли начелно оне да имају дућана или не. Ако нека општина налази, да су јој због удаљености места или других каквих разлога дућани непотребни, онда зашто одузимати могућност опстанка таквих дућана, са великим арендама, или ако која општина има разлога, да се курталише каког непоштеног дућанџије, који јој чини какви квар у општини, ма у ком погледу, — зашто одузети јој баш и саму могућност, да се путем велике аренде курталише једна општина човека, који јој је штетан својим бављењем у тој општини! За то сам да све остало отпадне и да остане само ово:

Аренда за дућане наплаћује се у корист општинске, црквене или манастирске касе, на чијем се атару налазе. Колика она ће бити решава општински збор за општине а парохијски за цркве и манастире, одмах при давању решења о отварању дућана под аренду. Зашта дакле ми као законодавци да одређујемо колика ће им бити та аренда и како ће се она наплаћивати То је ствар општинска. Ствар је њена хоће ли она имати вере у арендатора или неће. Она нека с њиме прави уговоре како хоће према својој увиђавности, па ако налази да је закупац дућана сигуран у плаћању, она му не мора тражити аренду напред, налазили пак да је сумњив, узеће му исту напред. У томе дакле треба оставити општини одрешене руке и не разумем зашто законодавство да се бави тако ситним стварима. С тога би био мишљења, да у овом члану остане само први став његов остало све да отпадне. За то молим 10 посланика да ме потпомогну у овом предлогу, те да све остало отпадне као непотребно (Потпомажу га).

Јоксим Павловић — Најновији предлози Ранка Тајсића и Павла Ранковића уверили су ме, да је цео овај закон илузоран; ја сам тражио да дућанџија буде прави трговац, да продаје све, а на основу конкуренције. Они сад скидају аренду и дозвољавају да сваки сељак буде дућанџија и онда ће бити ваздан ситних дућанџија, јер је аренда мања. С тога сам ја мишљења да остане или стара аренда или по предлогу одборске мањине. Што се тиче предлога пок Марка Петровића, који је потпомогнут, не пристајем на њ — не усвајам ни њега; јер се тако оставило неодређено и за платэ кметовске, на један служи за грош, а други за 3 дин. на дан; тим пре сам противан његовом предлогу, што може да дође један кмет на да узме дућанџији аренду колику хоће. Ма како се решило треба да се зна најмања и највећа мера.

Станча Виденовић — Господо! Ја имам овде код овога члана одвојено мишљење, и ту сам се придружио одборској мањини, која је предложила да аренда буде од 300 — 600 дин. Што се тиче пређашњих чланова, придружио сам се одборској већини, да се одбаце и остану по старом закону. Али пошто је Скупштина нашла за целисходно да ограничи сеоске дућане, да ограничи број артикала, који се у њима могу продавати, налазим се побуђен, да сад у питању аренде не могу делити мишљење одборске мањине, да аренда буде од 300 — 600 дин., јер држим да би тиме учинили велику неправду. Оптеретити сеоске дућане толиком арендом, значило би оптеретити их толико да не могу да опстану. Артикли су сведени на најмању меру и остали су само они, који су најупотребљивији, и кад је тако учињено, онда оставити тако велику аренду, ја држим да би тиме учинили, да сеоски дућани не би могли нигде опстати. С тога ја сад одустајем од мишљења одборске мањине да аренда буде од 300 — 600 дин. и придружујем се предлогу Павла Ранковића, коју је г. известилац одборске већине примио.

Милија Миловановић — Кад се овим законом ограничава продаја оних еснапа, који нису потребни народу, и остављају се само најнужнији, онда ја мислим да је закон скројен у тој цељи, да народ добије што јефтиније и што пре

www.ustavnisud.rs УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

те најнужније потребе за које, кад би даље ишао скупље би коштале због тога идења. Кад се тим законом ограничава продаја свега онога, што није потребно и корисно народу, онда ја држим да с оволиком арендом учинили би то, да би збиља нестало дућана и онде, где има највеће потребе да постоје.

Предлог одборске већине и одборске мањине незгодан је што се аренде тиче, јер ставити у закону да се у сеоским дућанима продаје само оно, што је збиљски народу потребно а после оптеретити плаћањем велике аренде, ја држим да је бесмислица и не треба у томе да се варамо. Ако тако хоћете, онда је боље отворено рећи, нема сеоских дућана па било потребе да постоје или је не било, него овако увијати, што ми изгледа врло смешно. Мени изгледа с овим да то значи, градити закон којим хоће да се укину сеоски дућани, а овамо казати нека стоје сеоски дућани. Ја мислим да би најпре било, кад су сеоски дућани ограничени толико, да се у њима могу продавати нескључно намирнице, које су најпотребније, сеоском сталежу, никакву аренду и не ударати. Али ако се то не би усвојило, него би Скупштина примила предлог Павла Ранковића, ја бих био мишљења да се плаћа аренда за 3 месеца у напред, јер не зна се докле ће ко живети.

Дакле као што кажем, ова аренда ако би остала и по предлогу одборске већине, и по предлогу одборске мањине, онда би то значило укинути сеоске дућане, и спречити да и најнужније потребе у селу народ не може да набави. С тога бих био мишљења да се усвоји оно, што је поп Марко Петровић предложио, да се остави општинама да оне саме одређују колику ће аренду који дућанџија платити. Ми смо видели шта смо учинили с платама кметовским. Ја сам био једини, који сам казао да треба одредити плату колику толику. Многи су ми на то одговорили, народ је свестан свога посла, он зна коме колико треба да плати, и шта после видимо? — Видимо после на кметовским местима људе, који нису ни за шта способни, видимо на многим општинским местима људе, који имају велике плате, као што су пре кметови имали, а те плате велике имају само за то, што су успели код својих грађана, или давањем шуме или утрине, и они на рачун тај примају плате баснословно велике. На сваки начин законодавство не сме ићи на руку, да се оставља празно поље за раздоре и гложење појединих људи с појединим општинама или између самих грађана. С тога мислим да треба усвојити предлог Павла Ранковића, јер то је најблажији предлог од свију, и његова је добра страна, што се њиме иде на то, да се што је могуће мања аренда удари на оне производе, који су народу најпотребнији за његове намирнице, и ако би било са свим оправдано, да се никаква аренда не наплаћује.

Кад се не удара аренда у варошки на луксузне ствари, онда откуд може да се тражи да се удара аренда на конопац, на сапун и т. сл. у сеоским дућанима. Питам вас, да ли је то патриотски? — За цело није (Одобравање). Оно што не треба да се продаје не треба ни дозвољавати да се продаје, и кад упоси да се продаје само оно што је најнужније, онда зашто овако мучно радити и незгоднe оптеретити тако, како би могао што више књижити појединe људе. Зар је то брига и дужност Народног Представништва?! — Ја предлажем ако није могуће да се аренда са свим укине, онда да се прими предлог Павла Ранковића, само с том изменом, да се аренда плаћа не за годину већ само за 3 месеца у напред. Молим госпоју посланике, ако се слажу са мном, да ме потпомогну, (Потпомажу га).

Мин. Привреде К. Таушановић — Од свију разлога који су овде пали, налазим да је предлог, г. Ранка Тајсића најпрактичнији. С тога ја усвајам мишљење његово с том једином изменом, ако ви накнадно пристанете, да остане та одредба, да се аренда плаћа за годину дана у напред. Ја усвајам у начелу све онако, као што је он предложио цифру, односно плаћања аренде, само бих вас молио да усвојите, да остане то, да се аренда плаћа за годину дана у напред, јер ћете тиме дати гаранције, да за дућанџије не дођу у село људи празних шака и дугачких поката, него да дођу људи имућни. Дакле ја усвајам цифру 1, Ранка односно величине аренде, само вас молим да усвојите, да остане одредба, да се аренда плаћа за годину дана у напред.

Живан Живановић — Као год. господо, што ваља заклонити општине од дућанџија, тако исто треба заклонити дућанџије, који унесу свој капитал у радњу. Ова аренда и њене границе, она је гаранција за човека, који доносе капитал и дође у село да ради свој занат. У том погледу ја бих био за оно, што је поп Марко казао, да треба усвојити, да се држава не меша у општинске послове. Ја у главноме усвајам његов предлог... (Негодовање). Молим вас, ја усвајам само једну половину његовог предлога. Ако имамо на уму да се може десити да у село дође један непоштен човек за дућанџију, и да он обрлати одбор или кмета, и да само за 6 динара аренде више упропасти другог и поштеног дућанџију· С тога мој би предлог био у томе, да аренда не може бити већа од 600 динара..а испод те цифре да се може смањити, па чак и бадава, и без икакве аренде, дакле онолика да буде испод 600 динара, како то општина за добро нађе. А друго, да се не би дућанџије често мењале, и зборови често сазивали ја бих још и предложио, да се уговор закључи на три године, па ако ко које после да иде, нека иде, да не може да напусти радњу кад хоће. Дакле да сумирам мој предлог. Он би био у томе, да се минимум аренде укине, а да остане максимум 600 дин.. али да се закључује уговор на 3 године, а плаћање аренде да буде за годину дана у напред.

Коста Јуришић — Овде су многа господа посланици тврдили, да су сеоски дућани једно добро за народ; с друге стране пак тврдило се, да су сеоски дућани једно зло. Ја се слажем с овим последњим мишљењем. Но да би било право и једнима и другима, ја мислим, да би најбоље било да се остави општинама, да оне саме решавају, хоће ли у коме селу бити сеоски дућан, јер има општина које нерадо трпе сеоске дућане, и раде би биле да их се опросте.

Да ово потврдим, ја се могу позвати на једну молбу једнога села из Мачве, која се налази пред овом Скупштином — а пре их је било и више — До сад је била аренда 100 талира, и с том арендом стојало је општини до воље, ако хоће да том великом арендом спречи увођење и ширење дућана по селима. Ја мислим, да би требало оставити општинама да оне које хоће да имају у својој средини дућане, нека саме и одређују аренду, колику оне хоће. Тиме би се дало прилике и начина да се општине, које налазе да су им дућани од штете, — могу истих опростити. Минимум аренде треба одредити, али максимум не, јер ако се одреди максимум нарочито овакав како је предложио г. Ранко Тајсић, тиме се општинама затварају врата да се опросте дућана, и приморане су, да трпе у свој средини дућане и дућанџије, па какви ови били. Дакле треба оставити слободне руке општини и не одређивати максимум аренде, да она може држати сваког дућанџију у шкрипцу и да га се може да опрости, ако јој није по вољи, и да га и не пусти у село да дође. Факт је да многа наша села осећају притисак од тих сеоских дућанџија. То долази отуда, што гдекоје дућанџије из превелике жудње да стекну, они се служе недозвољеним начинима. Сад ако ви одредите максимум аренде, онда таквог једног непоштеног дућанџију морају сељани да трпе, јер немају начина да се опросте. Ако се дакле остави општини да она одређује максимум, онда ће оне удесити ствар како је за њих повољно и ако дућанџију не трпе, оне ће дизањем аренде натерати дућанџију да се сели из тога места. На против, оне општине, које хоће сеоске дућане, оне ће одредити такву аренду, да ће дућанџија моћи да живи.

Дакле ја сам за то, да се не одређује максимум а минимум одредите колики хоћете, 200, 300, 400 динара, па ако нећете и никакав, али само да максимума нема, него нека је то општинама остављено на решавање. За то се ја у неколико слажем са предлогом попа Марка Петровића.

Панта Срећковић — Ја мислим да између осталих штета, које наш народ трпи, да једна велика штета лежи и у тим паринцама. Дакле да би се избегле те паринце, из-

www.mlib.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

бегли сукоби и да би се избегли после трошкови, треба усвојити ову аренду, нарочито с тога што г. Милија рече, незна се колико ће ко да живи, па ако се деси случај, па дућанџија умре, па остане му жена и деца, онда не би требало да и њих после смрти његове гањају, а неби требало дозволити ни због тога да у села не би долазили свакојаки људи него само поштени, и с тога ја мислим да треба да остане само од 600 дин. па па више.

Ђурђе Ђоровић — Пошто су већ говорници довољно исцрпели целу ову ствар за смањивање аренде, ја о томе нећу ни говорити, него ћу само нешто друго напоменути. По закону од 31 Априла 86 год. ове дућанџије имају да плаћају још и најмање 50 дин. данка и 50 дин. прireза, па ако још усвојимо и ову аренду, онда ни мање ни више него ће се дућани затворити, с тога сам за предлог Павле Ранковића.

Новак Милошевић — Из свих наших говора излази ово, да су сеоски дућани штетни. У чему су штетни? — Сви ми признали смо потребу да остану у сеоским дућанима само они артикли, који су најнужнији народу. Правило је да раније није било дућана по селима и да су доцније добили то право извесни људи. Они на сваки начин морају имати поред тих права и дужности. Та права дала им је држава и држава сада има да пропише и дужности, које они са тим правом имају; са правом да држе дућане у селима и у њима извесне артикле. У закону мора се казати и минимум и максимум. То је дужан да каже законодавац. На према овом предлог г. Ранка Тајсића потпуно је погођена циљ и намера и тим је управо положен темељ и правима свих дућанџија. На сваки начин ово није никако мешање у општинска права и зато ја држим да је са свим оправдано оно, да се унесе колико ће плаћати најмање и највише.

Што каже г. Милија да је се ударило на со, то не стоји, јер постоји закон о продаји соли и сваки па и најмањи, домаћин, који оће да купи соли, он ће ићи у варош где је јефтиније, али ипак за то продаја соли није интересена. Према томе ја сам за предлог Ранка Тајсића.

Димитрије Машић — Господо, пошто је доста говорника претресало ово питање о аренди мени је остало мало нешто да додам, да одговорим, или управо да изнесем своје мишљење.

Заиста ништа не би било либералније и боље, него примити предлог попа Марка, оставити самоуправним општинама да оне самостално раде, онако, како буду нашли за најсходније, каке нађу, да је за њихове интересе најбоље. Али с те стране протумачено то, изгледа ми као и оно, што г. Вучковић прекјуче рече о слободној трговини. Г. Марко ће ме извинити, што не разумем слободу, буквално, т. ј. да ради како ко хоће, већ слобода трговине мора се повиновати правилима државним, јер држава је дужна да одређује правила а тиме да штити интересе народне, а тако исто да и она може опстати и осигурати свој напредак. Дакле због тих разлога не могу се сложити са попом Марком односно неограничења слободе самоуправи општинској и ако сам свагда био за слободе, али слободе са редом, да свак поштује свачије право а та је слобода најмилија и најдражија.

Што се саме ове аренде тиче, имао бих да кажем ово. Извесна се господа плаше, и веле, да је аренда једно зло, један терет за дућанџије. Дућанџија један мора имати капитала, нарочито ако хоће да има еспап.... (Чује се: да се реши, да се реши).

Свакако, господо, требали сте да имате стрпљења, докле не завршим свој говор, онако исто као што сам и ја имао стрпљења, кад сте ви говорили. Ја дакле држим, да та аренда за човека, који свакако мора имати капитала, да држи еспап који му је законом прописат, неће бити ништа, да да 150 динара, ако има рачуна да држи такав дућан, јер тај дућанџија, који буде држао те еспапе, који су дозвољени а што су селу потребни имају само дућанске фирме, јер њима је потребно да имају једно стално место и успут да имају и једну магазу, која је при том дућану као што и код данашњих селских дућанџија. Тај рад у дућану и продаја еспапа из њега, то им је узгредан рад, а главно им је трговање, куповање земаљски производа и ви ћете дозволити да се они неће моћи сад да држе продајом ових еспапа, који су законом одређени, него ће му то бити само узгредна радња а и колико да му се зна стално место, а главна ће му радња бити и свакодневно занимање, куповање земаљских производа. Услед тога, ја држим да ако хоћемо једанпут да уредимо наше ствари, као што ваља, и као што за све струке у држави треба имати потребне квалификације, тако исто треба и ове људе, трговци и занатлије тражити потребне квалификације, те да не може ко хоће бити трговац и мајстор, који ништа учио није, него да сваки буде спреман за оно што хоће да ради.

Са ових разлога ја се слажем са предлогом г. Ранка Тајсића да буде од 150—300 динара и да се аренда у напред плаћа.

Потпредседник — Објављујем, да је претрес свршен и сад ћемо приступити решавању. Најпре ће се гласати о предлогу Павла Ранковића, који гласи:

„Код члана 5 да се дода: аренда не може бити мања од 120—240 динара и плаћа се 3 месеца у напред."

Стављам на гласање. Ко је за предлог Павла Ранковића тај нека седи. ко је против, нека устане. (Чује се: већина седи; већина устала).

Врло је тешко определити где је већина и с тога ћемо гласати поименце, ко је за предлог г. Павла Ранковића гласаће за, које против гласаће против.

Секретар прозива:

Алекса Ратарц, за; Андра Љубичић, против; Анта Рајичић, за; Арса Дреновац, против; Арсеније Прокопијевић, за; Арсеније Ирић, за; Алимпије Васиљевић, против; Аврам Бељић, за; Благоје Божић, против; Богосав Поповић, за; Божа Кунатровић, за; Васа Манојловић, против; Велизар Кундовић, против; Витомир Младеновић, против; Вића Радовановић, против; Војин Ћирковић, за; Вуча Николић, за; Гига Гершић, против; Данило Јовановић, за; Димитрије Димовић, против; Димитрије Илићановић, против; Димитрије Машић, против; Димитрије Ћирковић, против; Добросав Ружић, против; Драгиша Станојевић, против; Драгољуб С. Илић, против; Ђока Анђелковић, против; Ђорђе Брачинац, против; Ђурђе Ђоровић, за; Живан Радосављевић, за; Живан Живановић, против; Илија Душмановић, против; Илија Мојић, против; Јован Поњавић, за; Јован Милић, за; Јован С. Јовановић, против; Јован Николић, за; Јованча Стојановић, за; Коста Влајић, против; Коста Јуришић, против; Коста Таушановић, против; Коста Јовановић, против; Лаза Илић, против; Лазар Бошковић, против, Лазар Лазаревић, против; Лука Лазаревић, против; Лазар Милосављевић, за; Љуба Јоксимовић, против; Љуба Новаковић, против; Љубинко Милинковић, против; Љуб. П. Ћирић, против; Максим Сретеновић, против; Марко Петровић, против; Мата Максимовић, за; Мата Радојковић, за; Мика Спасојевић, против; Милан Ђурић против; Милија Миловановић, за; Милош Обркнежевић, против; Милош Ј. Богдановић, за; Милош Марковић, против; Милун Миљковић, против; Милутин Гарашанин, против; Михајло Веселиновић, против; Михајло Поповић, против: Михајло Ристић, за; Младен Аксентијевић, против; Младен Живковић, за; Младен Марковић, за; Милан Поповић, против; Никола Живадиновић, против: Никола Протић, против; Никола Ристић, против; Новак Милошевић, против; Павле Ранковић, за; Павле Станковић, против; Панта Срећковић, против; Пеђар Максимовић, против; Раде Протић, за; Радоје Костић, против; Ранко Петровић, против; Ранко Б. Тајсић, против; Раша Нишић, за; Риста Поповић, за; Савко Ђусић, за; Сима Костић, против; Станко Петровић, не гласа; Станојло Вукчевић, против; Станча Виденовић, за; Стеван Миљковић, за; Стеван Ристић, за; Стојан Станковић, против; Сава Величковић, за: Стева Максимовић, против; Таса Николајевић, не гласа; Таса Ђокић, против; Тодор Туцаковић, за; Тома Бојичић, против; Трифун Милојевић, за; Урош Вукићевић, за; Филип Милојевић, не гласа; Павле Вуковић, против; Димитрије Катић, против.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Потпредседник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 105 посланика, од којих је за предлог г. Павла Ранковића, гласало 37; против 65 а три посланика нису гласала. Према томе објављујем, да је Скупштина одбила предлог Павла Ранковића.

Сад ће се гласати о предлогу Ранка Тајсића, који овако гласи: „аренда не може бити мања од 150 дин. ни већа од 300 дин.; наплаћиваће се аренда напред". Који је за предлог, нека седи, који је против, нека устане? (Већина седи). Оглашујем да је велика већина седела и да је Скупштина усвојила предлог Ранка Тајсића.

Известилац мањине Ст. Вукчевић — прочита тачку 5.

Потпредседник — Прима ли Скупштина тачку 5? (Прима).

Известилац прочита чл 8.

Потпредседник — Ко је за то да се чл. 8 прими нека устане? (Већина седи). Оглашујем да је чл. 8 примљен, и с тиме је свршено прво читање закона о сеоским дућанима.

Молим вас, Господо, да изберемо неколико одбора за законе који су већ поднесени, и то: привредни одбор, одбор за трговачку школу и одбор за општину бајевачку. За то дајем четврт часа одмора. Нек се секције групишу и нека изберу по једнога члана за сваки одбор. (Настаје одмор).

После одмора

Потпредседник — Изволте чути резултат избора.

Секретар чита:

У одбор за привредни савет ушла су ова г. г. посланици: Драгољуб Илић, Јован С. Јовановић, Никола Протић, Љуб. Новаковић, Арса Дреновац, Вића Радовановић и Тривун Милојевић.

У одбор за пројекат закона о трговачкој школи, ушла су ова г. г. посланици:

Живан Живановић, Димитрије Димовић, Витомир Младеновић, Милутин Гарашанин, Доброслав Ружић, Димитрије Машић и Михаило Поповић.

У одбор за општину бајевачку ушла су ова господа: Марко Петровић, Илија Мојић, Тома Бојичић, Мата Радојковић, Коста Влајић, Милош Богдановић и Јован Николић.

Потпредседник — Молим господу, која су изабрана да дођу после подне да раде. Изволте чути два указа Његовог Величанства.

Секретар чита:

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
АЛЕКСАНДРА I
по милости божјој и вољи народној
Краља Србије
МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Нашег министра финанције, а по саслушању Нашег министарског савета, решили смо и решавамо:

«Овлашћује се Наш министар, да Народној Скупштини, која је сазвана 1 новембра 1890 год., поднесе на решење: измене члана 16-ог, закона о монополу соли од 17 марта ове године.»

Наш министар финанције нека ово решење изврши.

14 децембра 1890 год.
у Београду.

Јов. Ристић
К. С. Протић
Ј. Бели-Марковић.

Министар финанције
Др. М. В. Вујић

Она гласи:

ИЗМЕНА У ЗАКОНУ
о
МОНОПОЛУ СОЛИ
од 17 марта 1890 год.

Чл.. 16.

мења се и гласи:

Жалбе против пресуда предају се оној власти, која је пресуду изрекла, у року од петнаест дана, од кад је осуђеном пресуда саопштена.

А власт је дужна ову жалбу са актима, најдаље за пет дана, послати министру финанције на расматрање и решење.

Министарско је решење коначно и извршно.

Даље:

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
АЛЕКСАНДРА I
по милости божјој и вољи народној
Краља Србије
МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Нашег министра финанције, а по саслушању Нашег министарског савета, решили смо и решавамо:

«Овлашћује се Наш министар финанције, да Народној Скупштини, која је сазвана 1 новембра 1890 год., поднесе на решење: измене члана 149 и 164 закона о монополу дувана од 14 марта 1890 год.»

Наш министар финанције нека ово решење изврши.

14 децембра 1890 год.
у Београду.

Јов. Ристић с. р.
К. Протић с. р.
Ј. Бели-Марковић с. р.

Министар финанције
Др. М. В. Вујић

Оне гласе:

ИЗМЕНЕ У ЗАКОНУ
о
МОНОПОЛУ ДУВАНА
од 14 марта 1890 год.

Чл. 149.

мења се и гласи:

Против пресуда окружних финансијских власти и осуда управе монопола дувана може се осуђени жалити у року од 10 дана *министру финансија. Министрово је решење коначно и извршно.*

Жалба се предаје оној власти, која је осуду изрекла, и која је дужна благовремено изјављену жалбу послати *министру финансија* у року од 5 дана.

Чл. 164.

У место речи: «Државног Савета» да буде: «министра финансија»....

Министарство Финансија
А. Бр. 4319
17 Декембра 1890
Београд

Народној Скупштини

Државни Савет, актом својим од 28 септембра ове год. Бр. 2999 учинио је предлог господину председнику министарског

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

савета, да се у закону о монополу дувана и соли, а на име у чл. 149 и 164 зак. о мон. дувана и 16 зак. о моноп. соли, учини измена у томе, да се решавање по кривицама ових закона са Државног Савета пренесе на поверено ми министарство.

Министарски савет цењећи разлоге Државног Савета, сложио се са овим предлогом Државног Савета, ставив ми у задатак, да спремим и Народној Скупштини поднесем законски предлог у томе смислу.

Одговорив тиме свом задатку, част ми је послати Народној Скупштини указе Његовог Величанства, којима сам овлашћен да измене те могу Народној Скупштини поднети на одобрење. Измене су печатане свака у 150 примерака, које ми је такође част спровести Скупштини Народној на употребу. Измене су послате.

Министар Финанције
Др. М. В. Вујић

Потпредседник — Данашњу седницу закључујем, идућу заказујем сутра у 9 часова пре подне; на дневном реду: други претрес закона о судијама и одговор министра грађевине на интерпелације.

Господа из свију одбора нека дођу после подне у 3 сата да раде.

Састанак је трајао до 12 сати.

48 САСТАНАК

27 јануара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК
Паја Вуковић

СЕКРЕТАР
Љуб. П. Ћирић.

Почетак у $9^3/_4$ часова пре подне.

Присутни су г. г. министри правде, финанције, просвете и црквр. послова и министар грађевина.

Потпредседник — Отварам 48 састанак. Изволте чути протокол 47 састанка.

Секретар Љ. Јоксимовић прочита наведени протокол.

Алекса Ратарац — У извештају не види се да је јуче чл. 4 под в усвојен.

Секретар Љ. Јоксимовић — То стоји у протоколу.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути молбе и жалбе упућене Скупштини.

Секретар Љ. П. Ћирић чита:

Танча Р. Петровић из села Студене, среза лужничког, окр. пиротског, у име 4 брата, жали се на криву процену имања.

Тимотије Бунарџић тежак из Дедеваца жали се против пресуде начелника среског.

Милан Н. Пејић из Каленића, окр. ужичког, жали се против решења министра војног.

Сељани из општине лепеничке и јовачке, моле да се ослободе плаћања дијурне неким комисијама.

Марија Петровићка из Пожаревца, моли да јој се државна помоћ повећа.

Василије Ћосовић из Пекчанице у ср. жичком, моли да се ослободи од плаћања дијурне прегледачима рачуна општинских.

Грађани вароши Пожеге, моле да се В. Пелагић врати у Србију из прогонства.

М. Кратохвил војни лекар из Крушевца, Стеван Томић магацонар царинарнице дубравичке, моле да им се урачунају као указне извесне године службе.

Пелагија Танасијевић из Београда моли за заштиту и помоћ своје властодавне Фемке Петровићеве.

Сељани из среза заплањског у окр. топличком, моле да се разне реформе уведу у живот.

Светозар Илић из Лазаревца у ср. колубарском, окр. подунавском, моли за државну помоћ.

Сељани општине градачке, у ср. студеничком окр. рудничком, моле да се у њиховој општини никоме не да је потпора.

Потпредседник — Све ове молбе и жалбе упутиће се надлежном одбору. Изволте чути три посланичка предлога.

Секретар Љ. П. Ћирић чита:

ПРЕДЛОГ

У грађанском закону глави II, која говори о правима и дужностима супружника, ништа није споменуто о случајевима супружника, ништа није споменуто о случајевима душевне болести, која се деси после закљученог брака. Међутим довољно примера има, да многи супрузи због оваквих случајева просто страдају и морално и материјално пропадају.

Прописи нашег грађ. закона нису из вида изгубили оне супруге, од којих је једна страна осуђена на робију или заточење више од 8 година; па ни оне, који су са или без намере за развод брака, свога друга изневерили. Али су изгубили из вида овакве случајеве: кад један супруг душевно оболи, па се преда заводу за душевне болести на лечење, па у том заводу доста година проведе без икакве помоћи, онда његов брачни друг не имајући права на развод брака, подноси највећу оскудицу и невољу.

Не поричем, да је хришћански брак светиња, али и пред највећим богословима слободан сам рећи, да наш милостиви Бог не жели, да који морално и материјално пропадне и изгуби се, па да постане неспособан давати Богу колача а цару орача. За то предлажем да се § 94 грађан. закона дода тачка

6-та. Кад један супруг због душевне болести решењем првостепеног суда, буде предат заводу за душевне болести и тамо пробави пет година не излечив се, онда другоме супругу остаје право после тога рока — ако хоће — тражити развод брака код надлежног духовног савета.

26 јануара 1891 год.
Београд.

ПРЕДЛАГАЧ
Арса М. Дреновац

Народној Скупштини

Представништву Народном познато је, како се лозова ваш (филоксера) брзо шири кроз нашу отаџбину и како је она страхотни непријатељ наших винограда, и већ до сада на милијуне штета народу нанела. Крајински, подунавски, црноречки а и књажевачки округ имају на хиљаде затворених винограда а много више упараложеног и ни зашта неупотребљеног земљишта. Пропаст винограда од лозове ваши носи источним крајевима наше отаџбине страшно оспромашење.

Имајући на уму наше тешке финансијске прилике, потписани нећемо тражити од Народног Представништва оне жртве против филоксере, које чине н. пр. Французи за њине винограде; али уверени, да ова општа брига већ постоји, слободни смо предложити, да се неке мале олакшице учине пострадалом нашем виноградарству. Те ће олакшице донети:

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

о

трогодишњем ослобођавању од порезе земљишта засађеног каламљеном виновом лозом америчком.

Чл. 1. Све земљиште, засађено каламљеном америчком лозом виновом, ослобођава се сваке порезе од дана, када се засади па за три године дана (док на род не стане).

Чл. 2. Сопственик ће оно земљиште, које намерава каламљеном лозом засадити, најпре премерити у присуству кмета

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и два одборника и тај премер написмено пријавити окружном порезнику, који то спроводи пореској управи, а ова издаје решење по чл. 1-ом овега закона.

Чл. 3. Министарство народне привреде стараће се, да овим виноградима олакша набавку нове винове лозе.

Чл. 4. Општинска власт и порезник водиће надзор о томе, да ли је пријављено земљиште доиста засађено каламљеном лозом. За сваку злоупотребу у овоме, органи општинске власти казниће се као за злоупотребу у званичној дужности, а порезник губитком службе.

Чл. 5. Ако сопственик ослобођено земљиште не засади лозом у року од 3 године, плаћаће за толико времена 4 пута онолико порезе, колико иначе на оно земљиште припада.

Чл. 6. Овај закон ступа у живот, кад га Краљ потпише.

26 јануара 1891 год.
Београд.

ПРЕДЛАГАЧИ:

Др. Станоје Нешић, Анта Рајичић, Милан Глигоријевић, Божа Кунатровић.

Народној Скупштини.

По закону о административној подели земље, све окружне вароши, у којима су остале столице округа, добиле су срезове и среску полицију сем вароши Ћуприје, која је столица моравског округа а која је придата као село срезу Параћинском.

Народно Представништво умеће да цени, колика је неправда овим учињена грађанима вароши Ћуприје, у толико више, што су принуђени, да све послове са полицијском влашћу обављају у Параћину, као средишту среза параћинског, а тиме су изложени неоправданим трошковима, које не подносе грађани ни једне окружне вароши.

Не само, да је овом поделом учињена неправда грађанима вароши Ћуприје, него су и појединa села изложена већим трошковима и дангуби, идући полицијским властима мимо Ћуприје, а све би се то избегло установом новога среза, коме би средиште била Ћуприја. За то имам част представити Народној Скупштини, да изволи усвојити следеће измене у закону о административној подели Краљевине Србије.

Да се у чл. 2 одељка IV после тачке 5, дода тачка 6: Равнички (у Ћуприји).;

У чл. 2 одељку IV став 1, 3 и 4 да гласи овако:

1) *Срез белички — Јагодина*

1) Домус поток, 2) Јагодина, 3) Коларе, 4) Главници, 5) Бресје, 6) Лоћика, 7) Медојевац, 8) Топола, 9) Беочић, 10) Ивковачки Прњавор, 11) Драгошевац, 12) Трнава, 13) Ковачевац, 14) Драгоцвет, 15) Винорача, 16) Мељуреч, 17) Вуњовче, 18) Буковче, 19) Рибник, 20) Д. Рачник, 21) Врановац, 22) Г. Рачник, 23) Багрдан, 24) Белица, 25) Бунаре, 26) Врба, 27) Лукор, 28) Шантровац, 29) Шуљковац, 30) Деоница, 31) Сијуковац, 32) Црнча, 33) Јошанички Прњавор, 34) Ловци, 35) Каленовац, 36) Мчшевић, 37) Лозовик, 38) Г. Шиње, 39) Д. Шиње, 40) Рибаре, 41) Праћина, 42) Ракитово, 43) Пањевац, 44) Ланиште и 45) Мајур.

3) *Срез параћински — Параћин.*

1) Параћин, 2) Бошњане, 3) Буњани, 4) Главица, 5) Давидовац, 6) Поповац, 7) Г. Мутница, 8) Д. Мутница, 9) Извор, 10) Клачевица, 11) Лешје, 12) Шалудовац, 13) Буспловац, 14) Голубовац, 15) Мириловац, 16) Плана, 17) Г. Видово, 18) Дреновац, 19) Крембинац, 20) Ратари, 21) Сикирица, 22) Д. Видово, 23) Лебане, 24) Стрижа, 25) Текија, 26) Чепуре, 27) Шалудовац.

4) *Срез ресавски — Свилајнац*

1) Свилајнац, 2) Бобова, 3) Луковица, 4) Проштинац, 5) Медвеђа, 6) Војска, 7) Гладна, 8) Мачевац, 9) Радошин, 10) Рајкинац, 11) Бресје, 12) Гложане, 13) Црквенац, 14) Грабовица, 15) Дубље, 16) Ватежево, 17) Дубница, 18) Ђуринац, 19) Куниновац, 20) Роанда, 21) Рећевац, 22) Седлари, 23) Суботица, 24) Дубока, 25) Врлане, 26) Јасеново, 27) Трополье, 28) В. Поповић, 29) М. Поповић.

После тачке 5 да се дода нова тачка:

6) *Срез Равнички — у Ћуприји.*

1) Ћуприја, 2) Бигреница, 3) Батинац, 4) Забрега, 5) Сење, 6) Стубица, 7) Влашка, 8) Иванковац, 9) Крушар, 10) Паљани, 11) Супска, 12) Г. Јовац, 13) Д. Јовац, 14) Дворица, 15) Трешњевица, 16) Синђивир, 17) Остриковац, 18) Мијатовац, 19) Глоговац, 20) Дражинировац, 21) Исаково, 22) Плажана, 23) Бањарка, 24) Буковац, 25) Вирина, 26) Витанци, 27) Деспотовац, 28) Двориште, 29) Жидиље, 30) Језеро, 31) Кованица, 32) Пањевац, 33) Поповњак, 34) Ресавица, 35) Стењавац, 36) Јеловац, 37) Липовица, 38) Сладаја, 39) Стр мостен, 40) Балајнац, 41) Богова, 42) Брестово, 43) Прњевац, 44) Грабовица, 45) Ломница, 46) Милова.

Овај предлог подносим из горе наведених разлога, с тим додатком, да сва ова села, која су побројана у тачци , у близини око вароши Ћуприје, тако да ни једно село није даље од 5 сати; док по пређашњој подели има села удаљена од среских канцеларије по 8 и 10 сахати.

26 јануара 1891 год.
Београд.

ПРЕДЛАГАЧ
Никола Ристић
народни посланик.

Потпредседник — Сви ови предлози упутиће се одбору за преглед и оцену посланичких предлога.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном реду је други претрес о изменама и допунама у закону о судијама.

Известилац Сима Костић чита чл. 1 (стр. 166 и 351).

Потпредседник — Пошто ни ко не тражи реч да говори то стављам на гласање: Прима ли Скупштина прочитани члан 1? (Прима)

Известилац прочита члан 2.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан 2? (Прима).

Известилац прочита члан 3.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан 3? (Прима).

Известилац прочита члан 4.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 4? (Прима).

Известилац прочита члан 5 укида се.

Потпредседник — Прима ли Скупштина да се укине члан 5? (Прима).

Известилац прочита члан 6.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац прочита члан 7.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита члан 8.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац прочита члан 8а.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац прочита члан 9.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац прочита члан 10.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Известилац прочита члан 11.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан?

Известилац прочита члан 12.

Дим. Димовић — Господо, ја сам и при првом читању овога закона код овога члана учинио једну примедбу и казао да би се трећа алинеа косила са наређењем чл. 155 Устава односно позивања председника апелационог суда или његовог заменика. У Уставу се каже да кандидациону листу састављају касациони суд и Државни Савет, а овде као што се предлаже председнику апелационог суда не би имало места. За то би био мишљења да се после овога става, ако се деси да буде паран број чланова *«решиће се коцком»*, а да се изоставе речи: позваће се председник апелационог суда у седницу.

Пера Максимовић — Господо ја писам био срећан да при првом претресу овога пројекта будем овде, јер сам био отсутан, али сам из стенографских бележака читао, да је г. Димовић и при првом читању бранио ово, што данас брани; изгледа ми да Скупштина тада није обратила на ово своју пажњу, што је можда била заморена дугом начелном дебатом Разлози, које је изнео г. Димовић умесни су и не могу да се споре са стране Устава. Он је обратно пажњу на чл. 155 Устава и заиста у трећем ставу Устава стоји:

«Председници и чланови касационог и апелационог суда постављају се такође по двема листама од којих једну предлаже Државни Савет, а једну касациони суд.« Код овако јасног наређења уставног апсолутно је забрањено уносити то: да у случају подељености касационих судија у гласовима за избор, долази неко са стране као н. пр. председник апелационог суда, који би то спорно питање решио. Државни Савет коме је такође поверено да врши избор касационих и апелационих судија, ту је ствар лепо изнео и није дозволио, да се Државни Савет комбинује из других личности. Кад случај наступи, да двојица од бираних кандидата добију подједнак број гласова, онда у томе случају решава коцка. Ево шта стоји у последњем ставу чл. 43 пословника о реду у Државном Савету:

„Ако се гласови поделе тако, да двојица добију једнак број гласова, онда се на ту двојицу понова гласа, па ако ни тада ни један не добије апсолутну већину, коцком се одређује, ко ће се од те двојице сматрати за изабраног.“

С тога, господо, не само што је ово у Уставу јасно обележено, него као што видите и Државни Савет при избору касационих и апелационих судија, предвидио је и уочио такав један случај и кад исти наступи, онда ту решава коцка, а не да у састав његов уђе и бира поменуте судије неко други.

И ја потпомажући предлог г. Димовића мислим да ће и г. известилац и г. министар правде пристати без дебате да се ова поправка учини, јер је се пројект погрешно обазирао на закон о судијама од 1881 у коме је то комбиновање дозвољено било. Устав је то изменио.

И с тога би молио, да се предлог г. Димовића потпомогне и ако га је он спремно нека га прочита иначе, нека ми дозволи, да га ја прочитам. (Димовић. — Молим, молим, изволте прочитати.)

Дакле ја предлажем да се 3 алинеја замени овако:

»Ако се гласови поделе тако, да двојица добију један број гласова, онда се на ту двојицу понова гласа, па ако ни тада ниједан не добије апсолутну већину, коцком се одређује ко ће се од те двојице сматрати за изабраног.«

И молим, ако има довољан број посланика, да овај предлог потпомогну. (Потпомажу га).

Министар правде М. Кр. Ђорђевић — Господо посланици. Ја немам ништа против предлога поштованог посланика Максимовића, пошто је бољи и практичнији, ма да је и ова редакција стајала и до сада, но у пракцији никада се није показала потреба, да се при оваквим изборима позива председник апелационог суда. Но као што рекох, пошто је ова редакција боља, то је ја примам.

Известилац И ја је примам.

Потпредседник — Пошто су ову редакцију примили и г. известилац и г. министер правде, то нека г. известилац прочита ту редакцију.

Известилац је прочита.

Потпредседник — Стављам на решење које је за то, да се прочитани члан прими са изменом, коју су предложили г. Димовић и Максимовић нека седи, а ко је против нек устане? (Сви седе).

Оглашујем да је примљен чл. 17 са овом допуном.

Известилац прочита члан 18.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима). Објављујем да је члан 18 примљен.

Известилац прочита члан 19.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима). Оглашујем да је Скупштина усвојила члан 19.

Известилац прочита члан 20.

Потпедседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима). Објављујем да је примљен члан 21.

Известилац чита: Члан 22 укида се.

Потпредседник — Прима ли Скупштина да се чл. 22 укине? (прима).

Известилац прочита члан 25.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (прима). Објављујем да је примљен члан 25.

Известилац прочита члан 29.

Димитрије Катић — Оволика новика противу појединих судија, у толико је неправедна, што иде чак на све судове и судије; међутим новика има се однети само на оне судије, који не одговарају потпуно својој судској дужности, а то су они, за које се зна, да узимају мито али се по садањем закону не могу из судова избацити, јер по садањем кривичном поступку, узимање мита не може се готово никако доказати. У таквом случају, судија, који својом несавесношћу може још и на судиску независност да баци сенку, остаје некажњен. Изнаћи начин, да се таких судија, који шкоде лепом гласу наших судова, наши судови курталишу, то је задатак законодавног тела. Предложеним чл. 29 овога пројекта то није постигнуто, јер тим се чл. даје право касационом суду да поротски суди и решава само *о стављању судија под суд*, а ми сви знамо, да није све једно, кад се неко ставља под суд и кад се суди, јер се дешава, да се и криви и прави стављају под суд и тек кад им се суди, онда пресуда судска означава кривца, и осуђује га. Ја налазим дакле да би требало у овоме чл. 29 учинити једну измену, којом би се збиља много лакше могао осудити онај судија, који узима мито. Измена чл. 29, коју би ја предложио, мислим да би била оправдана, којом би се дало право касационом суду да суди судију за узимање мита поротски, без призрења на доказе из кривичног поступка. И тиме би се ослободили судови оних судија, који заборављају на свој високи положај, то би била мера оправдана, којом би се дало једном највишем телу, касационом суду, да оваква дела суди. Од ове мере поротског суђења не треба се бојати, јер треба знати, да се ова мера даје касационом суду, а не пороти, која суди у другим кривичн. делима поротник, јер ови као људи прости могу неко дело из незнања или из страха криво да пресуде, међутим касациона судија неће се огрешити ни о правду, нити о судију, да га неправедно осуди, нити ће моћи допустити, да се провуче несавесни судија на штету независности судске.

Измена, коју бих ја предложио гласила би овако:

Трећа тачка члана 29, да се замени:

Како о стављању судија под суд, тако и о суђењу дела за узимање мита, касациони суд решава и суди поротски, без обзира на доказе по казненом судском поступку.

27 јануара 1891 год.
Београд.

Дим. Катић

WWW.UNILIB.RS

И молио бих г. посланике да овај мој предлог потпомогну (Потпомажу га).

Милош Богдановић — Господо, при првом читању ја сам био потпуно за овај предлог, али нисам био за онај предлог код измене чл. 38 по коме се даје право министру, да може казнити судије. Тада сам био овога мишљења с тога, што сам држао, да по овом чл. 29 касациони суд површно и осуђује судије. Док међутим сад сам се известио, да то касациони суд решава само стављањем под суд поротски а судијама се опет суди по доказима општег крив. закона. Тим није ништа потстигнуто. — Дакле, факт је, да овим ништа није поможено; рђавих судија не можемо се курталисати ако се остави да им се и даље суди по доказима општег крив. закона. С тога би био потпуно за предлог Катићев, да се судијама поротски и завршно пресуђује а да од чл. 38 одступимо да министар може судије казнити, јер ја сам уверен да нити данашњи министар Ђорђевић нити да дође Гига Гершић, неће ни једног судију казнити; то ћемо само спремати за неког министра старог кова, који ће ово примењивати а ми ћемо за ову измену на себе само анатему примити.

П. Срећковић — Ја потпуно делим мишљење потпредседника Катића, само у овом случају мени се чини, да није метуто све што треба. Овде је метута само реч мито, а у нашем старом законодавству има 3 речи: да судија не суди по миту, хатару и по низми. Може судија да не суди по миту, али може по атару, може да суди из низме и мржње. Ја би дакле молио да се додаду још ове две речи.

Известилац С. Костић — Господо, предлог Катићев и ако је у лепој намери изнесен, ипак не може бити остварен, па ни Скупштина га не може примити. По чл. 26 за злочинства и преступе учињене у званичној дужности, судија ће подлежати суђењу редовног суда и кад су и судији и самим Уставом ујамчена и гарантована права, да ће бити суђен пред надлежним судом, онда мислим, да овде газимо једно начелно питање и да не смемо примити предлог, који је Катић изнео. Касациони суд по чл. 29 има да расправи питање о томе, хоће ли се један судија дати под суд за преступе и злочинства учињена у званичној дужности и ако го реши — решиће се онако, као што је у овом члану речено — онда га предаје редовном суду на суђење; према томе касациони суд може само да решава о питању: има ли места, да се судија стави под суд, а ко ће да суди? то је Уставом ујамчено; дакле судиће онај суд, који је надлежан за сваког грађанина, јер ова се дела казне по општем кривичном закону, а не суди их неки нарочити суд. Према томе не могу да примим овај предлог Катићев.

Алимпије Васиљевић — Ја веома ценим патриотску намеру у којој је поднет овај предлог, а на име, да се заштити правда и да се један судија, који не одговара позиву свом, казни. Али кад се закони пишу, они треба да су тачно одређени, а нарочито кад се тиче кривица. Ја не браним ни једног неваљалог човека, па ни судију. Али мислим, да се оваква одредба са гледишта науке не може одобрити. Каже се поротно суђење? Има порота у свету, али нема одредбе, која се зове поротно суђење! С тога би требало потражити тачнију одредбу, наука нема тачну одредбу о речи: поротски. Порота суди по извесним правилима, у једној земљи је овака а другој онака; колико дакле има порота, толико има разних правила Дакле овај израз није тачно одређен с гледишта науке и ја мислим, да министар правде не може овакву одредбу допустити. Нека се нађе строжије казна нека се у општо што строжије нађе, али може се рећи у општо поротско суђење, јер таке одредбе нема ни у закону о пороти. Таква одредба не може се ни овде ставити. То сам имао да кажем.

Пера Максимовић — Предлог г. Катића заиста је потекао из неодољиве потребе да се спрече гласови, који се разносе о судијама, и он је сам по себи врло важан. Али та брига, која је била код њега, да се нађе томе лека, мени се чини, да не може да се отклони на овај начин; јер кад се обазремо на члан 138 Устава видимо, да у њему стоји ово: Судију ће судити редован суд, дисциплинарно-касациони суд, дакле, увести поротно суђење над судијама то не може да буде по тексту Устава. То је једно. Друго: зна се, шта је дисциплинарни суд; он суди чиновника за извесна дела, која не долазе у кривични законик. Ако сад хећемо, да створимо и то, да касациони суд може судити судију дисциплинарно за мито, онда би то морало да се доведе у везу с кривичним законом. У кривичном закону стоји изречно, да се судија, који прима мито, казни не само лишењем звања, него да се казни и заточењем. То питање дакле не може судити касациони суд, јер је оно остављено редовном суду. Ја пристајем да касациони суд таквог судију може казнити лишењем звања, али то да буде дисциплинарно. С тога сам мишљења, да би се ово питање расправило тако, како не би дошли у сукоб с кривичним законом, да би редовном суду оставили оно, што њему припада и да би нашли форму најзгоднију — мислим да би најбоље било, да се овај члан врати у одбор, да он о њему размисли, како се не би огрешили ни о кривични закон, а и да не би учинили нешто, што не би могли остварити. Пошто је овопитање врло важно најбоље би било да се оно врати у одбор.

Драгиша Станојевић — Имам само да приметим са неколико речи на оно, што је г. Васиљевић рекао. Г. Васиљевић нека ми допусти да му кажем, да је са свим погрешно разумео реч *поротски* а и ако је погрешно нема никакве штете ни замерке, јер он није правник. Он пита шта је то поротно суђење и вели да оно у науци није решено, да се та реч на једном месту разуме овако, на другом овако. Организација пороте, господо, у разним земљама може бити разна, али основно начело једно је свуда и кад се каже поротско суђење ту се разуме једно. То је суђење по савести, без доказа. Тако је свуда где год има порота. Чим се каже поротско суђење онда оне људе, који суде као поротници, не везују никакве доказне теорије. Као што рекох то је у свима земљама тако, и према томе реч *поротски* са свим је јасна за сваког правника. По томе, кад се каже да касација суди *поротска* онда ту никакве сумње бити не може односно значаја те речи. То је моја исправка.

Алимпије Васиљевић — Ја нисам правник а и ово није правничка ствар. Овде се не говори о каквом параграфу, овде се говори о тачности одредбе, а наука која говори о томе то је логика. Ја бих запитао г. Станојевића има ли какве год земље у којој има да се каже одредба како је то поротско суђење. Порота суди према уверењу, према обичајима народним, а нигде нема да се каже судиће се овом и овом кривицом поротски.

Драгиша Станојевић — Ја г. Васиљевићу не могу доказати да н. пр. у француском закону стоји „порота“ и „поротски“ у француском и немачком закону каже се друкчије на француском и немачком језику. Али г. Васиљевић није ни у колико ствар изменио ово је питање правно а не питање логике. Треба знати шта значи реч порота у науци, у науци значи оно што мало пре рекох. Ту није довољно онако у опште позивати се на логику, већ треба позитивно знати.

Панта Срећковић — Ја мислим да ми требамо да се вратимо на оно што смо пре неки дан урадили. И министри су грађани ове земље па смо казали да ће њима судити суд поротски, дакле то значи неће се обзирати на теорију доказа. Ја мислим да овом Катићевом предлогу има места.

Ранко Петровић — Да сам знао да ће оваку лепу мисао изнети мој поштовани професор г. Панта Срећковић не бих се ни јављао за реч, али кад сам се већ јавио, онда да речем и ја један мој назор о овој ствари. У ономе што је рекао г. Панта да смо ми ономад донели један одвојени закон за министре и можда има одвојених закона и за многе друге врсте људи у друштву. И данас доносимо једну нову врсту закона за један ред људи — за судије.

(наставиће се)

Одговорни уредник Ранко Петровић

Штампа крал. српске државне штампарије